TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. gegužės 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Aplinka — Direktyva 92/43/EEB — 6 straipsnio 3 ir 4 dalys — Natūralių buveinių apsauga — Specialios saugomos teritorijos — Plano ar projekto poveikio saugomai teritorijai vertinimas — Leidimas įgyvendinti planą ar projektą saugomoje teritorijoje — Kompensacinės priemonės — Natura 2000 teritorija „Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek“ — Greitkelio A2 atkarpos Hertogenbosas – Eindhovenas projektas“

Byloje C-521/12

dėl *Raad van State* (Nyderlandai) 2012 m. lapkričio 7 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. lapkričio 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

T. C. Briels ir kt.

prieš

Minister van Infrastructuur en Milieu

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas R. Silva de Lapuerta, teisėjai J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis (pranešėjas), J.-C. Bonichot ir A. Arabadjiev,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. gruodžio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Stichting Reinier van Arkel* ir *Stichting Overlast A2 Vught e.o.*, atstovaujamų *advocaat* L. Bier,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. Langer ir M. K. Bulterman,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Brighouse, padedamos baristerės E. Dixon,

— Europos Komisijos, atstovaujamos E. Manhaeve, L. Banciella Rodríguez-Miñón ir S. Petrova,

susipažinęs su 2014 m. vasario 27 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102; toliau – Buveinių direktyva) 6 straipsnio 3 ir 4 dalių išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant T. C. Briels ir kitų (toliau – Briels ir kt.) ir *Minister van Infrastructuur en Milieu* (infrastruktūros ir aplinkos ministras, toliau – ministras) ginčą dėl greitkelio A2 atkarpos Hertogenbosas–Eindhovenas projekto (toliau – greitkelio A2 atkarpos projektas).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

3 „Buveinių direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

e) natūralios buveinės apsaugos būklė reiškia poveikių natūraliai buveinei ir joms tipiškoms rūšims visumą, kuri gali turėti ilgalaikį poveikį jų natūraliam paplitimui, struktūrai ir funkcijoms bei joms tipiškų rūšių ilgalaikiam išlikimui 2 straipsnyje nurodytoje teritorijoje.

Natūralios buveinės apsaugos būklė laikoma „gera“, kai:

— jos natūralus paplitimo arealas ir jos padengiami plotai tame areale yra stabilūs arba didėja, ir

— egzistuoja ir tikėtina, kad ateityje neišnyks jos ilgalaikiam palaikymui būtina specifinė struktūra ir funkcijos,

— <...>

k) Bendrijos svarbos teritorija (toliau – BST) reiškia teritoriją, kuri biogeografiniame regione ar regionuose, kuriems ji priklauso, yra svarbi tuo, kad padeda išlaikyti ar atstatyti I priede nurodyto natūralių buveinių tipo ar į II priedą įrašytos rūšies gerą apsaugos būklę, bei taip pat gali būti svarbi 3 straipsnyje nurodyto *Natura 2000* tinklo vientisumui ir (arba) yra svarbi palaikant biologinę įvairovę atitinkamame biogeografiniame regione ar regionuose.

<...>

l) *Speciali saugoma teritorija* [SST] – tai Bendrijos svarbos teritorija, kurią valstybės narės įsteigė įstatymu, administraciniu aktu ir (arba) sutartimi ir kurioje yra taikomos būtinos apsaugos priemonės, skirtos palaikyti ar atstatyti natūralių buveinių ir (ar) rūšių, kurioms teritorija yra įsteigta, gerą apsaugos būklę bei populiacijas;

<...>“

4 Direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„*Natura 2000* pavadinimu kuriamas vieningas specialių saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas. Šis tinklas, sudarytas iš teritorijų, kuriose yra į I priedą įrašyti natūralių buveinių tipai ir į II priedą įrašytų rūšių buveinės, sudaro galimybę palaikyti, o kur reikia ir atstatyti iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale.

<...>“

5 Buveinių direktyvos 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Specialioms saugomoms teritorijoms valstybės narės nustato būtinas apsaugos priemones, tarp jų, jei reikia, atitinkamus tvarkymo planus, parengtus specialiai šioms teritorijoms ar integruotus į kitus plėtros planus, ir atitinkamas įstatymais nustatytas, administracines arba sutartyje numatytas priemones, kurios atitinka teritorijoje esančių į I priedą įtrauktų natūralių buveinių tipų ir į II priedą įtrauktų rūšių ekologinius reikalavimus.

2. Valstybės narės imasi priemonių, siekdamos specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, o taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.

3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniems teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių [svarbių viršesnio viešojo intereso] priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, neatsižvelgti į visuomenės interesus, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetinis natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetinė rūšis, vieninteliai argumentai, kuriuos galima pateikti, yra argumentai, susiję su žmonių sveikata ar sauga, su labai svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis arba kitomis, Komisijos nuomone, įpareigojančiomis [svarbiomis viršesnio viešojo intereso] priežastimis neatsižvelgti į visuomenės interesus.“

Nyderlandų teisės aktai

6 Šios pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikomos 1998 m. Gamtos apsaugos įstatymo (*Natuurbeschermingswet de 1998*) (toliau – 1998 m. įstatymas) redakcijos 19g straipsnyje nustatyta:

„1. Nors pagal 19f straipsnio 1 dalį reikalaujama atlikti tinkamą įvertinimą, tačiau leidimas, numatytas 19d straipsnio 1 dalyje, gali būti išduotas tik tuomet, jei regioninės vyriausybės, atsižvelgusios į tinkamą įvertinimą, yra užtikrinusios, kad nebus paveiktas teritorijos vientisumas.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, nesant techninės galimybės pakeisti projektą kitu, regioninės vyriausybės, kiek tai susiję su *Natura 2000* teritorijomis, kuriose nėra jokio prioritetinio natūralių buveinių tipo ir (arba) prioritetinės rūšies, gali pagal 19d straipsnio 1 dalį išduoti leidimą įgyvendinti nagrinėjamą projektą tik esant svarbioms viešojo intereso priežastims, įskaitant socialines arba ekonomines.

3. Nukrypstant nuo 1 dalies, nesant techninės galimybės pakeisti projektą arba kitą iniciatyvą kitu projektu ar iniciatyva, regioninės vyriausybės, kiek tai susiję su *Natura 2000* teritorijomis, kuriose nėra jokio prioritetinio natūralių buveinių tipo ir (arba) prioritetinės rūšies, gali pagal 19d straipsnio 1 dalį išduoti leidimą įgyvendinti nagrinėjamą projektą tik remdamosi priežastimis, susijusiomis su:

a) žmonių sveikata, visuomenės saugumu arba esminėmis teigiamomis pasekmėmis aplinkai, arba

b) su kitomis, Komisijos nuomone, svarbiomis viršesnio viešojo intereso priežastims.

4. Ministrui pateikiamas su 3 dalies b punktu susijęs pranešimas.“

7 Pagal 1998 m. įstatymo 19h straipsnį:

„1. Jei 19d straipsnio 1 dalyje numatytas leidimas vykdyti projektus, dėl kurių patikimai nėra nustatyta, kad jie nepažeis *Natura 2000* teritorijos vientisumo, išduodamas dėl svarbių viršesnio viešojo intereso priežasčių, regioninės vyriausybės bet kuriuo atveju kartu nustato pareigą imtis kompensacinių priemonių.

2. Regioninės vyriausybės laiku suteikia projekto rengėjui galimybę iš anksto pateikti pasiūlymus dėl kompensacinių priemonių.

3. Pasiūlymuose dėl kompensacinių priemonių, numatytuose 2 dalyje, bet kuriuo atveju nurodoma, kaip ir per kokį terminą bus imtasi kompensacinių priemonių.

4. Pareiga imtis kompensacinių priemonių nustatyta siekiant 10a straipsnio 2 dalies a arba b punkte nustatytų tikslų, o šiomis priemonėmis siekiamas rezultatas turi būti pasiektas tuomet, kai pasireiškia 19f straipsnio 1 dalyje numatytas reikšmingas poveikis, nebent galima įrodyti, kad šis terminas nėra būtinas siekiant užtikrinti atitinkamos teritorijos indėlį, susijusį su *Natura 2000*.

5. Veikdamas kartu su kitais ministrais, atsakingasis ministras įsakymu gali nustatyti papildomas sąlygas, kurias turi atitikti kompensacinės priemonės.“

8 1998 m. įstatymo 19j straipsnyje nustatyta:

„1. Administracinė institucija, prieš nuspręsdama patvirtinti planą, kuris, atsižvelgiant į apsaugos tikslą, išskyrus 10a straipsnio 3 dalyje nustatytus tikslus, kiek tai susiję su *Natura 2000* teritorija, gali pabloginti natūralių buveinių ir buveinių rūšių kokybę šioje teritorijoje arba turėti reikšmingą trikdantį poveikį rūšims, dėl kurių šiai teritorijai buvo suteiktas atitinkamas statusas, neatsižvelgdama į įstatymu, kuriuo jis grindžiamas, nustatytus apribojimus šioje srityje, atsižvelgia į:

a) poveikį, kurį planas gali daryti teritorijai, ir

b) pagal 19a arba 19b straipsnį patvirtintą šios teritorijos valdymo planą, kiek jis susijęs su apsaugos tikslu, išskyrus 10a straipsnio 3 dalyje numatytus tikslus.

2. Dėl 1 dalyje numatytų planų, kurie nėra nei tiesiogiai susiję su *Natura 2000* teritorija, nei būtini jai valdyti, bet kurie individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais gali daryti reikšmingą poveikį atitinkamai teritorijai, valdžios įstaiga, prieš patvirtindama planą, atlieka tinkamą poveikio teritorijai įvertinimą atsižvelgdama į šios teritorijos apsaugos tikslą, išskyrus 10a straipsnio 3 dalyje numatytus tikslus.

3. 2 dalyje numatytais atvejais 1 dalyje numatytas sprendimas priimamas tik jei įvykdytos 19g ir 19h straipsniuose numatytos sąlygos.

4. Tinkamas šių planų įvertinimas sudaro sudėtinę reikalaujamo poveikio aplinkai tyrimo dalį.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ministras 2011 m. birželio 6 d. priėmė įsakymą dėl greitkelio A2 atkarpos projekto, kuriame, be kita ko, numatyta išplėsti šį greitkelį.

10 Šis projektas daro poveikį *Natura 2000* teritorijai, vadinamai „Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek“ (toliau – *Natura 2000* teritorija). Nyderlandų institucijos šią teritoriją, pirmiausia, kiek ji apima melvenių pievų buveinę, kuri yra neprioritetinis buveinės tipas, įtraukė į specialių saugomų teritorijų sąrašą.

11 2012 m. sausio 25 d. ministro įsakymu dėl greitkelio A2 atkarpos projekto pakeitimo ministras ėmėsi tam tikrų priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti šio projekto poveikį aplinkai.

12 Pirmoji poveikio aplinkai vertinimo A ataskaita buvo parengta siekiant nustatyti, kokį žalingą poveikį aplinkai – nagrinėjamai *Natura 2000* teritorijai – gali turėti greitkelio A2 atkarpos projektas. Šioje ataskaitoje prieita prie išvados, kad negali būti paneigtas didžiulis neigiamas poveikis, atsirandantis dėl azoto nuosėdų, ir šiuo atžvilgiu būtina atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Iš poveikio aplinkai vertinimo B ataskaitos matyti, kad A2 greitkelio atkarpos projektas esančiame areale turi neigiamą poveikį melvenių pievų buveinių tipui. Iš tiesų, kilusi sausra ir padidėjęs dirvos rūgštingumas Moerputten teritorijoje paveiktų 6,7 ha melvenių pievų plotą. Be to, iš šios ataskaitos matyti, kad negalima atmesti galimybės, jog dėl plečiant aptariamą greitkelį padidėjusių azoto nuosėdų Bossche Broek teritorijoje melvenių pievos bus neigiamai paveiktos. Dėl greitkelio A2 atkarpos projekto taip pat laikinai pagausėtų azoto nuosėdų Vleimeno Veno teritorijoje, tačiau šioje vietovėje tai nesukliudytų išplėsti melvenių pievų plotą. Iš šios ataskaitos matyti, kad norint apsaugoti melvenių pievas ir užtikrinti jų tvarią plėtrą reikia atkurti hidrologinę sistemą.

13 Šiuo klausimu greitkelio A2 atkarpos projekte numatyta, kad pagerės hidrologinė Vleimeno Veno teritorijos padėtis, todėl šioje teritorijoje bus galima išplėsti melvenių pievas. Ministro manymu, taip galėtų būti sukurtas didesnis melvenių pievų plotas, kuris būtų aukštesnės kokybės nei esantis. Šio buveinių tipo apsaugos tikslai būtų pasiekti sukuriant naujas melvenių pievas.

14 *Briels ir kt.* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pateikė ieškinį dėl dviejų ministro įsakymų. Jie mano, kad ministras negalėjo patvirtinti greitkelio A2 atkarpos projekto dėl plečiant greitkelį A2 daromo neigiamo poveikio atitinkamai *Natura 2000* teritorijai.

15 Šiuo klausimu *Briels ir kt.* teigia, kad atsakant į klausimą, ar nagrinėjamos teritorijos, kaip numatyta šioje pagrindinėje byloje nagrinėjimuose ministro įsakymuose, vientisumui daromas neigiamas poveikis, negalėjo būti neatsižvelgiama į naujų melvenių pievų sukūrimą šioje teritorijoje. Ieškovės pagrindinėje byloje mano, kad tokia priemonė negali būti laikoma sušvelninimo priemone, be to, tokia sąvoka Buveinių direktyvoje nenustatyta.

16 *Raad van State* teigia, kad iš ministro pozicijos matyti, jog kai projektas neigiamai paveikia *Natura 2000* teritorijoje esantį saugomų buveinių tipo arealą, vertinant, ar neigiamai paveikiamas nagrinėjamos teritorijos vientisumas, svarbi yra aplinkybė, jog vykdant projektą šioje *Natura 2000* teritorijoje būtų sukurtas tokio paties dydžio arba didesnis nei esantis šio buveinių tipo arealas, kuriame projektas neigiamai neveiks šio buveinių tipo. Tačiau šis teismas mano, kad nei iš Buveinių direktyvos teksto, nei iš Teisingumo Teismo praktikos nėra aišku, kokiais kriterijais reikia vadovautis nustatant, ar nagrinėjamos teritorijos vientisumui daromas poveikis.

17 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Raad van State* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar [Buveinių] direktyvos 6 straipsnio 3 dalies [frazę] „neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo“ reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai projektas paveikia teritorijoje esantį saugomų buveinių tipo arealą, nėra neigiamai paveikiamas [*Natura 2000*] teritorijos vientisumas, jei įgyvendinant projektą toje teritorijoje sukuriamas tokio paties dydžio ar didesnis [nei esanti buveinė] šio buveinių tipo arealas?

2) [Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai], ar šiuo atveju naujo natūralių buveinių arealo sukūrimas turi būti laikomas „kompensacine priemone“, kaip tai suprantama pagal [Buveinių] direktyvos 6 straipsnio 4 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

18 Klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad kai planas ar projektas, netiesiogiai susijęs ar nebūtinas BST tvarkyti, darantis neigiamą poveikį esančios natūralios buveinės tipui ir kuriame numatomos priemonės, skirtos šioje teritorijoje tokio paties dydžio arba didesniam šio buveinių tipo arealui sukurti, paveikia šios teritorijos vientisumą, ar tokios priemonės gali būti laikomos „kompensacinėmis priemonėmis“, kaip jos suprantamos pagal šio straipsnio 4 dalį.

19 Sprendime *Sweetman ir kt.* (C-258/11, EU:C:2013:220, 32 punktas) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Buveinių direktyvos 6 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos kaip nuosekli visuma atsižvelgiant į direktyvoje nustatytus apsaugos tikslus. Iš tiesų šio straipsnio 2 ir 3 dalimis siekiama užtikrinti vienodą natūralių buveinių ir rūšių buveinių apsaugą, o šio straipsnio 4 dalis tėra nuo minėtos 3 dalies antro sakinio nukrypti leidžianti nuostata.

20 Teisingumo Teismas patikslino, kad kai planas ar projektas, netiesiogiai susijęs su teritorija ar nebūtinas jai tvarkyti, gali pakenkti nagrinėjamos teritorijos apsaugos tikslams, jis turi būti laikomas galinčiu reikšmingai paveikti teritoriją. Toks pavojus privalo būti vertinamas atsižvelgiant į su planu ar projektu susijusios teritorijos požymius ir specifines aplinkos sąlygas (Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 30 punktas).

21 Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai, jog teritorijos kaip natūralios buveinės, kaip ji suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies antrą sakinį, vientisumui nedaromas neigiamas poveikis, leidžia manyti, kad palaikoma gera jos būklė, o tai reiškia atitinkamos teritorijos esminių savybių, susijusių su natūralių buveinių tipų buvimu, kurių apsaugos tikslas pateisino jų įtraukimą į BST sąrašą, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, tvarios raidos palaikymą (Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 39 punktas).

22 Pagrindinėje byloje neginčijama, kad Komisija nagrinėjamą *Natura 2000* teritoriją įtraukė į BST sąrašą, o Nyderlandų Karalystė – į specialių saugomų teritorijų sąrašą, pirmiausia dėl to, kad jose buvo natūralus melvenių pievų buveinių tipas, su kuriuo susijusios apsaugos tikslas yra išplėsti šios buveinės plotą ir pagerinti jos kokybę.

23 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad greitkelio A2 atkarpos projektas dėl gausesnių azoto nuosėdų kylančios sausros ir dirvos rūgštingumo padidėjimo turės neigiamą poveikį šioje teritorijoje saugomų buveinių tipams ir rūšims ir, konkrečiau kalbant, esančio buveinių arealo ir natūralios saugomos melvenių pievų buveinių tipo kokybei.

24 Toks projektas gali pakenkti atitinkamos *Natura 2000* teritorijos savybių tvariai raidai, o tai, kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 41 punkte, gali paveikti šios teritorijos vientisumą, kaip jis suprantamas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

25 Šiuo klausimu, priešingai, nei mano Nyderlandų vyriausybė, palaikoma Jungtinės Karalystės vyriausybės, greitkelio A2 atkarpos projekte numatytos apsaugos priemonės negali paneigti tokio vertinimo.

26 Iš tiesų pirmiausia primintina, kad kompetentinga nacionalinė institucija turi atmesti prašymą išduoti leidimą vykdyti svarstomą planą ar projektą, jei ji nėra įsitikinusi, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo, nes Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje numatytas pritarimo kriterijus apima atsargumo principą ir leidžia veiksmingai užkirsti kelią numatomų planų ar projektų neigiamam poveikiui saugomos teritorijos vientisumui. Ne toks griežtas nei nagrinėjamas pritarimo kriterijus taip veiksmingai neužtikrintų teritorijų, kurioms skirta minėta nuostata, apsaugos tikslo pasiekimo (Sprendimo *Waddenvereniging ir Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 57 ir 58 punktai ir Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 41 punktas).

27 Pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį atliktas įvertinimas negali būti laikomas atliktu tinkamai, jeigu jame yra spragų ir nepateikiami visapusiški, tikslūs ir galutiniai duomenys bei išvados, galintys išsklaidyti pagrįstas mokslines abejones dėl numatytų darbų poveikio nagrinėjamai saugomai teritorijai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 44 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

28 Todėl taikydama atsargumo principą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį kompetentinga nacionalinė institucija turi įvertinti projekto poveikį atitinkamai *Natura 2000* teritorijai atsižvelgdama į šios teritorijos apsaugos tikslus ir vykdant minėtą projektą taikomas apsaugos priemones, kad būtų išvengta galimo tiesioginio kenksmingo poveikio šiai teritorijai arba jis būtų sumažintas, siekiant užtikrinti, jog jis nepažeistų minėtos teritorijos vientisumo.

29 Tačiau, vertinant pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, į projekte numatytas apsaugos priemones, kuriomis siekiama kompensuoti minėto projekto neigiamą poveikį *Natura 2000* teritorijai, negalima atsižvelgti.

30 Taip yra šioje pagrindinėje byloje nagrinėjamų priemonių atveju, kai nacionalinei kompetentingai institucijai faktiškai konstatavus, kad greitkelio A2 atkarpos projektas gali turėti reikšmingą, galbūt ilgalaikį, poveikį atitinkamoje *Natura 2000* teritorijoje saugomam buveinės tipui, numatoma ateityje sukurti naują tokio paties dydžio ar didesnį tokio tipo buveinės arealą kitoje šios teritorijos vietoje, kur šis projektas nedarytų tiesioginio poveikio.

31 Iš tiesų konstatuotina, kad šiomis priemonėmis nesiekiama nei išvengti didžiulio greitkelio A2 atkarpos projekto tiesioginio neigiamo poveikio šiam buveinių tipui, nei jį sumažinti, tik norima jį vėliau kompensuoti. Šiomis aplinkybėmis jos negali garantuoti, kad projektas nepažeis minėtos teritorijos vientisumo, kaip jis suprantamas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

32 Be to, pažymėtina, kad paprastai galimą naujos buveinės ateities plėtros teigiamą poveikį, kuriuo būtų siekiama kompensuoti prarastą šio buveinių tipo plotą ir kokybę saugomojoje teritorijoje net didesniu ir geresnės kokybės plotu, sunkiai galima numatyti ir bet kuriuo atveju jį galima pastebėti tik praėjus keleriems metams, kaip tai matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 87 punkto. Todėl įgyvendinant šioje nuostatoje numatytą procedūrą į jį negalima atsižvelgti.

33 Antra, kaip Komisija teisingai pažymėjo rašytinėse pastabose, Buveinių direktyvos 6 straipsnyje numatytų apsaugos priemonių daromu naudingu poveikiu siekiama išvengti, kad priimdama „sušvelninimo“ priemones, kurios iš tiesų atitinka kompensacines priemones, nacionalinė kompetentinga institucija išvengtų šiame straipsnyje numatytų specifinių procedūrų leisdama pagal minėto straipsnio 3 dalį įgyvendinti projektus, kuriais pažeidžiamas atitinkamos teritorijos vientisumas.

34 Tačiau tik tuomet, kai nepaisant neigiamo poveikio teritorijai įvertinimo pagal šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, planą ar projektą vis dėlto būtina įgyvendinti dėl svarbių viršesnio viešojo intereso priežasčių, įskaitant ir socialinio ar ekonominio pobūdžio priežastis, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti (žr. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-304/05, EU:C:2007:532, 81 punktą; Sprendimo *Solvay ir kt.*, C-182/10, EU:C:2012:82, 72 punktą ir Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 34 punktą).

35 Šiuo klausimu Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalis, kaip nuo šio straipsnio 3 dalies antrame sakinyje minimo pritarimo kriterijaus leidžianti nukrypti nuostata, gali būti taikoma tik išnagrinėjus plano ar projekto poveikį pagal šio straipsnio 3 dalies nuostatas (Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-239/04, EU:C:2006:665, 35 punktas ir Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 35 punktas).

36 Iš tiesų, šio poveikio žinojimas, kalbant apie apsaugos tikslus, susijusius su nagrinėjama teritorija, yra būtina išankstinė sąlyga norint taikyti šios direktyvos 6 straipsnio 4 dalį, nes neturint šių duomenų jokia šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sąlyga negali būti vertinama. Nagrinėjant galimas svarbias viršesnio viešojo intereso priežastis, ir tai, ar esama ne tokių kenksmingų alternatyvų, iš tiesų reikia atsižvelgti į vietovei nagrinėjamo plano ar projekto keliamą grėsmę. Be to, reikia tiksliai nustatyti šiai teritorijai daromą žalą, kad būtų galima apibrėžti galimų kompensacinių priemonių pobūdį (Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-404/09, EU:C:2011:768, 109 punktas).

37 Tokiomis aplinkybėmis kompetentinga nacionalinė institucija gali išduoti leidimą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalį, jei įvykdytos šioje dalyje įtvirtintos sąlygos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Sweetman ir kt.*, EU:C:2013:220, 47 punktą).

38 Šiuo klausimu pažymėtina, kad taikant šią nuostatą tai, jog numatytos priemonės įgyvendintos aptariamoje *Natura 2000* teritorijoje, kuriai padarė poveikį pagrindinėje byloje nagrinėjamas projektas, neturi reikšmės galimai „kompensacinių“ priemonių, kaip jos suprantamos pagal šią nuostatą, kvalifikacijai. Iš tiesų, dėl generalinės advokatės išvados 46 punkte nurodytų priežasčių Buveinių direktyvos 6 straipsnio 4 dalis apima kiekvieną kompensacinę priemonę, tinkamą apsaugoti bendrą *Natura 2000* tinklo vientisumą teritorijoje, kuriai buvo padarytas poveikis, arba kitoje šio tinklo teritorijoje.

39 Taigi, iš to, kas pasakyta, aišku, kad Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad planas ar projektas, netiesiogiai susijęs su BST arba nebūtinas šiai teritorijai tvarkyti, darantis neigiamą poveikį esančios natūralios buveinės tipui ir kuriame numatomos priemonės, skirtos šioje teritorijoje tokio paties dydžio arba didesniam šio buveinių tipo arealui sukurti, paveikia minėtos teritorijos vientisumą. Tokios priemonės gali būti laikomos „kompensacinėmis priemonėmis“, kaip jos suprantamos pagal šio straipsnio 4 dalį, tik tuomet, jei įvykdytos joje nustatytos sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

40 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad planas ar projektas, kuris yra tik netiesiogiai susijęs su Bendrijos svarbos teritorija arba nebūtinas šiai teritorijai tvarkyti, darantis neigiamą poveikį esančios natūralios buveinės tipui ir kuriame numatomos priemonės, skirtos šioje teritorijoje tokio paties dydžio arba didesniam šio buveinių tipo arealui sukurti, paveikia minėtos teritorijos vientisumą. Tokios priemonės gali būti laikomos „kompensacinėmis priemonėmis“, kaip jos suprantamos pagal šio straipsnio 4 dalį, tik tuomet, jei įvykdytos joje nustatytos sąlygos.

Parašai.